

Marineschilders van bij ons :

JAN DE CLERCK

Geboren te Oostende op 17 augustus 1881 als zoon van Constant De Clerck, behanger-garneerder en Charlotte Loncke.

Overleden te Oostende op 24 februari 1962. Begraven kerkhof Nieuwpoortse Steenweg.

Woonde achtereenvolgens in de Edith Cavellstraat en de Brusselstraat.

Jan De Clerck
thuis in de Brusselstraat

Over Jan De Clerck's vroege jaren valt eigenlijk maar weinig markants te vertellen : schoollopen, een natuurlijk tekentalent, enkele lessen aan de lokale „Ecole Industrielle” alwaar het onderwijs niet van die aard was een jonge knaap voor de kunst te enthousiasmeren; daarna het werken in het ouderlijk bedrijf tussen meubels, tapijten, behang, linoleum, rouwkapellen en huwelijksmarkiezen, en tijdens de wintermaanden bijkomende vakscholing in Brussel...

Te Brussel, een stad met druk-gonzend kunstleven, sloeg de vonk over: Jan De Clerck zocht er contacten in het artistieke milieu en werd leerling van de schilder Payen. Uit 1898 dateert zijn vroegste werk waarover we gedocumenteerd zijn : een „Dolle zee”. Gedurende het decennium dat de eerste wereldoorlog voorafging hield hij regelmatig zomerse eenmanstentoonstellingen in de grote Oostendse hotels, terwijl hij — zij het zelden — ook wel doeken instuurde naar enkele groepssalons te Oostende, Namur, Tournai, Wien en Nieuwpoort.

Het waren meestal stemmige, impressionistisch-pointillistisch getinte marines, landschap-

pen, ofwel verstilde stadsgezichten uit Oostende, Nieuwpoort en Brugge.

Het zijn wellicht Jan De Clerck's beste jaren geweest : hij kreeg goeie kritieken in de pers, won een eremetaal te Madrid en verkocht blijkbaar wel wat. Dit was ook nodig, want werken in een vast dienstverband deed Jan De Clerck niet. Er waren genoeg centen over om bijvoorbeeld in september 1910 een uitvoerige studiereis door Italië te ondernemen.

Als artist stond De Clerck steeds op de bres om de cultuur bij bredere bevolkingslagen uit te dragen. Daarin was hij uit op het naïeve af idealistisch.

In november 1908 ging hij samen met enkele vrienden-kunstenaars over tot het stichten van een kunstkring. Deze kring organiseerde in de jaren 1908-1914 enkele salons te Oostende.

Ook voor de gewone mens, te Oostende waren dat de vissers en hun families, deed hij wat en wel via de kring „Kunst Genegen” : toneel, koorzang, sport, voordrachten...

Anno 1914 aanvaardde Jan De Clerck een ambt als tekenleraar in het verre Servië. Het uitbreken van de wereldoorlog kwam deze toekomstplannen bruusk verstoren. Samen met de rest van zijn familie vluchtte hij naar Engeland. Met kunstenaars als Tytgat, Permeke, Boudry en talrijke anderen organiseerde hij er in 1915 een „Belgian Exhibition of Modern Art” (Kingston u/Thames). Volgens oncontroleerbare berichten hield De Clerck zich in Engeland ook bezig met projecten voor scheepscamouflage.

De Clerck kwam in 1919 naar Oostende terug. In 1920 was hij in Bretagne. Van na die tijd dateren een hele reeks olieverven met Bretoense motieven. Zijn stijl werd meer persoonlijk, robuster, met duidelijke kleurvlakken binnen sterk benadrukte omtreklijnen.

En zo bereikte de meester stilaan de leeftijd dat aan huldebetoon en retrospectieven gedacht kon worden, wat dan ook gebeurde in de zomer van 1927.

In 1930, bijna 50 jaar oud, huwde Jan De Clerck. Het fortuin van zijn vrouw, Marie De Smet, liet hem toe een kunstenaarsbestaan te leiden zonder veel materiële bekommernissen : De Clerck leefde overigens omzeggens alleen van zijn verkoop. Meteen brak een kalme periode aan in het anders al rimpelloze bestaan van de kunstenaar.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd De Clerck samen met zijn vrouw uit Oostende geëvacueerd. Ze verbleven tot na de oorlog te Oisquerq in Brabant. De Clerck penseelde er tal van hel-lichte aquarellen.

Na de dood van Ensor werd De Clerck de „émigence grise” van het Oostends artistiek wereldje. Zijn karakteristieke verschijning met de zware kapmantel en andere romantische artistenaatributen maakten hem tot en levend anachronisme voor de vele mensen — jongeren vooral — die niet met de meester en zijn kunst vertrouwd waren.

Jan De Clerck overleed te Oostende op 24 februari 1962. Een atelier vol meesterwerken waarvan hijzelf nooit kon scheiden bleef achter. Het is de hoogste tijd om die te leren ontdekken.

Zoals we terloops al even aanstipten was Jan De Clerck's oeuvre zowel qua onderwerpen als qua stijl heel geëdiversifieerd. Karel Jonckheere noemde het ooit — en wellicht terecht — een „vlinderen met technieken”, een zoeken naar weerstanden in verschillende teken- en schilderwijzen, al dan niet gedragen door een eigen overtuiging; zo flirtte De Clerck om beurten met impressionisme, luminisme, pointillisme en symbolisme; maar sommige werken, zijn Bretoense schilderijen en deze met folkloristische thema's bijvoorbeeld, zijn in een zeer persoonlijke stijl halfweg tussen naïeve kunst en expressivisme.

„De werf” — 1910

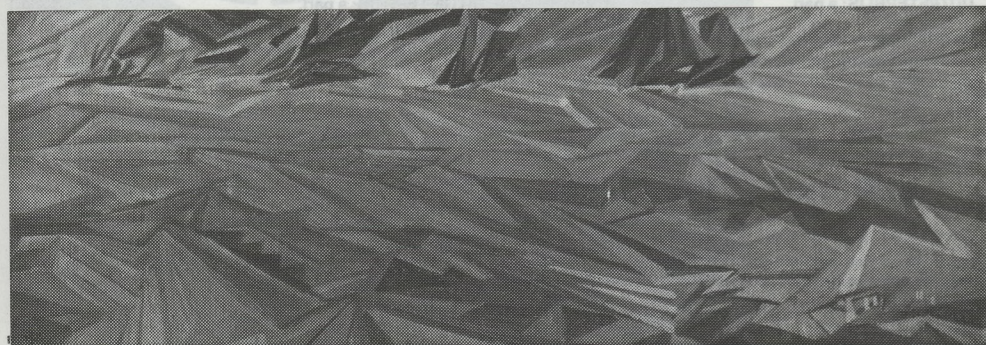

„Ter rust” — 1906

Maar laat ons hier even speciaal zijn maritiem geïnspireerde werken van naderbij bekijken : zijn zee- en havenzichten. De Clerck's visie op de zee was niet deze van een romanticus. Bij hem géén verschrikkingen als zeestormen, schipbreuken of drenkelingen. Hij interpreteerde zee en haven ook niet zoals de realisten dat deden, t.t.z. met naast zorg voor compositie, coloriet en dergelijke, ook steeds bekommernis om de topografische nauwkeurigheid van het tafereel.

Drie totaal andere doelstellingen stonden Jan De Clerck voor de geest bij het scheppen van zijn marines : het treffen van de steeds wisselende poëzie die van haven en zee uitgaat, het meegeven van enige symboolwaarde, dit gevat in harmonisch-decoratieve werken. Vandaar dat De Clerck veelal opteerde voor diverse figuratieve, maar niet-naturalistische schilderstijlen waarin echter geen strikte chronologie te bespeuren valt.

Al is Jan De Clerck dan ook niet zomaar met één stijl te vereenzelvigen, toch gaan bij velen de gedachten eerst naar zijn werken die in een speciale impressionistische techniek met verticale penseeltrekjes zijn uitgevoerd. Het is deze techniek die we terugvinden in zijn vol wintermelancholie geladen olieverf „Ijsschotsen in het dok” of in houtskolen als „Boot in het dol” waar we het tafereel als het ware van op afstand, door een denkbeeldig gordijn bekijken. Ook zijn „Vissers-

„De zee ingestoken” — 1904

UIT TER HAND TE KOOP

VISSERSVAARTUIG Z.198 „LORENZO”

Zijnde een vissersvaartuig uit staal, gebouwd in 1967 op de werf J. DE-WEERT te Oostende, met een brutotonnemaat van 146,70 en een nettotonnemaat van 47,57, hebbende een lengte van 29,20 m., een breedte van 7,28 m. en een holte van 2,90 m. en uitgerust zijnde met een motor A.B.C. type 8MDX - 500 P.K., bouwjaar 1966 - nr. M 8762, thuishaven Zeebrugge.

TE BEZICHTIGEN: in de vissershaven te Brugge-Zeebrugge.

Voor alle verdere inlichtingen wende men zich tot **Meester CLAESSENS Ignace**, advocaat te 8370 Blankenberge, Albertstraat 11, in zijn hoedanigheid van curator over de faling van de P.V.B.A. **REDERIJ VANTORRE-VERGAERDE**, met maatschappelijke zetel te Knokke-Heist, Hermans Liebaertstraat 32.

NEDERLAND

■ Door een te grote aanvoer van garnalen zijn er in Nederland heel wat garnalen opgevangen. Alleen reeds in Colijnsplaat werd dit in de afgelopen weken 9 duizend kgr. Bij ons in België worden er geen garnalen opgevangen, doorgedraaid zegt men in Nederland, omdat hiervoor de garnaal een bepaalde grootte moet hebben en omdat er dan ook nog een opvangfonds dient opgericht dat ook al door de garnaalvissers dient gespijsd te worden. Door de opvang bekomt men wel een bodemprijs waaronder de handel niet kan kopen, maar valt het te betreuren dat zo'n lekker schaaldier zo maar doorgedraaid wordt waarvan mag gezegd dat het een volkvoedsel bij uitstek is, in de zomer zeer duur en waarom dan in de winter niet goedkoper verkopen maar met de zeef op een bepaalde grootte gehouden.

■ Met verbazing lezen we dat het de verlieslatende Nederlandse mosselbedrijven zijn, met minstens 10%, die de kans krijgen op het bekomen van een nieuw proefperceel in de Oosterschelde. Zo te bezien schijnt dit een aanmoediging te zijn voor de bedrijven om het maar kalmjes aan te doen en niet te veel te rationaliseren en te herstrukturieren. Men heeft immers meer oog voor die achterblijvers?

weduwe” uit het Museum van Schone Kunsten te Oostende, een van zijn bekendste werken, is in die stijl.

Dan zijn er die tientallen te gegeerde marines, elk met hun eigen karakteristieke kleurengamma, maar steeds volgens dezelfde basisidee gecomponeerd : een hoog gezichtspunt aan de rand van de zee, grenslijn tussen zand en water telkens heel vooraan, evenwijdig aan de lengterichting van het doek, de horizon telkens heel hoog. Een als het ware versteend uitrollen der golven met altijd opnieuw het tot in de verte herhaalde, gestyleerde motief van de overslaande golf.

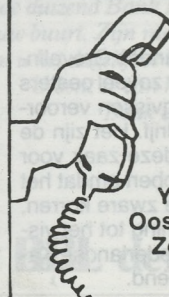
Dat is dan wél typisch De Clerck : een stukje zee verworven tot een decoratief tafereeltje waarin kleur en vorm perfect samen gaan en de eindeloosheid van zee en golven treffend suggereren. Alle marines in die stijl, en dat zijn er heel wat, zijn even zovele variaties op het onuitputtelijk thema „De Zee”.

GROOT-BRITANNIË

■ Via Spaanse vissersvaartuigen die in Groot-Brittannië onder Britse vlag hergeregistreerd werden, bezit dit land thans een kreeftjeshoofdie die vooral in de Keltische Zee optreedt. Inderdaad waren er heel wat kreeftjeshoofdie betrokken Spaanse vissersvaartuigen, terwijl de hergeregistreerde vaartuigen, op uitzondering van een Britse schipper, hun Spaanse bemanning behielden.

Oersterke vislijnen

Zwaar gevet, dubbel
gegalvaniseerd

BEL YMUIDEN STORES

Ymuiden - 02550-19122*
Oostende - SCAP 059-322951
Zeebrugge-Hand in Hand
050-544117